

HE 94/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi työttömyysturvalakiin, työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin ja työttömyyskassalakiin tehtyjen väliaikaisten muutosten voimassaoloa siten, että ne olisivat voimassa vuoden 2020 loppuun.

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi väliaikaista poikkeusta, jonka perusteella työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuuajalta maksettaisiin työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena. Esityksen mukaan valtio vastaisi edelleen omavastuuajalta maksettavan työttömyysetuuden rahoituksesta. Samoin jatkettaisiin väliaikaista poikkeusta palkansaajan työssäoloeseen. Lisäksi työttömyysturvalaissa olevan lomautuksen määritelmän täsmennyksen voimassaoloa jatkettaisiin. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lomautuksen ja työttömyyden perusteella maksettava työttömyyspäiväraha ei kuluttaisi työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa.

Ehdotetuilla muutoksilla vastataan siihen työntekijöiden toimeentulon turvan vahvistamisen tarpeeseen, joka seuraa muutoksista, jotka on esitetty tehtäväksi työsopimuslakiin ja eräisiin muihin lakeihin. Näiden työsopimuslakiin ja eräisiin muihin lakeihin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on nopeuttaa työnantajien toiminnan sopeuttamismahdollisuuksia koronavirusepidemiasta aiheutuvassa äkillisessä ja voimakkaassa tuotteiden ja palveluiden kysynnän heikentymisen tilanteessa.

Esitys liittyy vuoden 2020 IV lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Omavastuu-aika.....	5
2.2 Palkansaajan työssäoloehto ja ansiopäivärahan perusteena oleva palkka	5
2.3 Päiväraha-kauden enimmäisaika	6
2.4 Lomautuksen määritelmä	6
2.5 Työttömyysetuuksien rahoitus	6
3 Tavoitteet.....	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	7
4.2.2 Vaikutukset kansalaisiin.....	9
4.2.3 Organisaatiovaikutukset.....	10
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	10
6 Lausuntopalaute.....	10
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	11
7.1 Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta.....	11
7.2 Työttömyysturvalaki	11
7.3 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta ..	11
7.4 Laki työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta	12
8 Voimaantulo	12
9 Suhde muihin esityksiin.....	12
9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	12
9.2 Suhde talousarvioesitykseen	12
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	12
LAKIEHDOTUKSET	15
1. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	15
2. Laki työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta	16
3. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	17
4. Laki työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	18
LIITE	19
RINNAKKAISTEKSTIT	19
1. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	19
2. Laki työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta	20
3. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	21

4. Laki työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain
voimaantulosäännöksen muuttamisesta22

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kiinassa käynnistyi vuoden 2020 alussa uuden koronaviruksen aiheuttama covid-19-tartuntatauti-epidemia. Tauti levisi nopeasti Kiinan ulkopuolelle. Toukokuun lopussa tapauksia oli todettu yhteensä yli viisi miljoonaa maailmanlaajuisesti. Yli 180 maata on raportoinut tartunnoista. Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Epidemian leviämisen hidastamiseksi hallitus päätti 12.3.2020 suosituksista ja varautumisesta.

Maaliskuun puolessavälissä pääministeri kutsui koolle parlamentaarisen neuvottelun toimista epidemiatilanteeseen varautumiseksi ja mahdollisen valmiuslainsäädännön käyttöönottamiseksi. Valtioneuvosto totesi 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Tämän perusteella valmiuslain 6 §:n mukainen valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93—95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta annettiin eduskunnalle 17.3.2020.

Epidemia ja sen rajoittamistoimet sekä kansalaisten kokemana pelko tautia kohtaan vähentävät merkittävästi taloudellista toimintaa yhteiskunnassa. Tällä on ollut merkittävä vaikutus yrityselämään, kun yrityksillä ei ole ollut asiakkaita. Lisäksi useat yritykset ovat riippuvaisia rajat ylittävistä toimitusketjuista, jotka ovat häiriintyneet koronavirusepidemian leviytystä maanosasta ja maasta toiseen. Myös yritysten rahoitusasema ja taloudelliset toimintaedellytykset ovat heikentyneet voimakkaasti hyvin lyhyen ajan kuluessa. Edellä sanotun johdosta työnantajan edellytykset tarjota työtä henkilöstölleen ovat heikentyneet nopeassa tahdissa.

Yritykset eivät ole kyenneet sopeuttamaan toimintaansa muuttuneisiin olosuhteisiin ilman työvoiman vähentämistoimia. Yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) 48 §:n tarkoittamat ilmoitukset työ- ja elinkeinotoimistoille lähtivät nopeaan kasvuun maaliskuun alkupuoliskolla. 26.5.2020 mennessä YT-neuvotteluiden piirissä on ollut yli 520 000 henkilöä. 26.5.2020 mennessä koronan takia työ- ja elinkeinotoimistoihin oli ilmoittautunut tai ilmoitettu lomautetuksi tai kokonaan työttömäksi arviolta 240 000 henkilöä. Yhteistoimintalain piirissä ovat vain sellaiset työnantajat, joiden palveluksessa on vähintään 20 työntekijää. Kun huomioidaan tätä pienemmät yritykset, niin lomautusuhkan alla on vielä enemmän henkilöitä. Poikkeuksellisessa tilanteessa todennäköisesti myös kunnat ja kuntayhtymät joutuvat lomauttamaan ja irtisanomaan työntekijöitään. Jo ennen epidemian alkua vaikeassa taloudessa tilanteessa olevat kunnat arvioivat joutuvansa lomauttamaan työntekijöitä vuoden 2020 aikana. Tuoreen KT Kuntatyönantajan kyselyyn saatujen vastausten mukaan kunta-alan lomautusten tai palkanmaksun keskeyttämisen piiriin jää lähes 30 000 ihmistä. Jos suuntaus on sama kunnissa ja kuntayhtymissä, jotka eivät vastanneet kyselyyn, henkilömäärä voi olla tätä korkeampi.

Hallitus antoi tilanteen johdosta eduskunnalle hallituksen esityksen laeiksi työttömyysturvalain, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta (38/2020). Esityksen mukaan työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuuajalta maksetaan työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena. Lisäksi palkansaajan työssäoloehto lyhentyi ja lomautuksen perusteella maksettava työttömyyspäiväraha ei kuluta työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa. Eduskunta hyväksyi ehdotukset ja lait tulivat voimaan 15.4.2020. Lait ovat voimassa väliaikaisesti 6.7.2020 saakka.

1.2 Valmistelu

Työmarkkinakeskusjärjestöt Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kunnallinen työmarkkinalaitos KT, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry ja STTK ry tekivät 14.5.2020 hallitukselle uuden esityksen covid-19-epidemian johdosta tehtäviksi toimenpiteiksi. Työmarkkinakeskusjärjestöt esittivät, että työlaainsäädännön määräaikaista joustoja ja työttömyysturvan tilapäisten muutosten voimassaoloa jatketaan 31.12.2020 saakka, kuten työmarkkinajärjestöt 18.3.2020 sopivat. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että lomautusneuvottelut voitaisiin käydä nopeimmillaan viidessä päivässä ja lomautusilmoitusaikaa lyhennettäisiin viiteen päivään. Samalla työttömyysturvan omavastuupäivät poistettaisiin lomautetuilta ja irtisanotuilta, jotta palkansaajat saisivat koko lomautus- tai työttömyysajalta työttömyyskorvauksia. Lisäksi lomautuksen perusteella maksettavan työttömyyspäivärahan enimmäismaksuajan kuluminen keskeytetäisiin vuoden loppuun asti. Esitys sisälsi myös muita toimenpiteitä, kuten työttömyysturvan enimmäismaksuajan laskennan keskeyttämisen työttömiltä ja lomautetuilta 31.12.2020 saakka. Työmarkkinakeskusjärjestöjen mukaan lomautuksen helpottaminen ja työttömyyskorvausten parantaminen muodostavat kokonaisuuden, jonka molemmat osat on toteutettava.

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Omavastuu aika

Työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisesta omavastuuajasta säädetään lain 5 luvun 13 §:ssä työttömyyspäivärahan (perus- ja ansiopäiväraha) osalta ja lain 7 luvun 10 §:ssä työmarkkinatuen osalta. Säännösten mukaan työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa yhteensä viittä täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana.

Työttömyysturvan omavastuuajaa koskevia työttömyysturvalain 5 ja 7 luvun säännöksiä on väliaikaisesti muutettu lailla (214/2020). Omavastuu aika on väliaikaisesti viisi arkipäivää, kun pysyvän lain mukaan se on viisi kokonaan työtöntä päivää tai tätä vastaava aika. Omavastuuajaa ei väliaikaisen lain voimassa ollessa aseteta, vaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea maksetaan muiden edellytysten täytyessä välittömästi työssäoloehdon täyttymisestä tai työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisesta lukien, jollei muuta estettä omavastuun kulumiselle ole.

2.2 Palkansaajan työssäoloehto ja ansiopäivärahan perusteena oleva palkka

Työttömyyspäivärahaan on oikeus työttömällä, joka on täyttänyt työssäoloehdon. Työssäoloehdon tarkoituksena on osoittaa, että henkilö on ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla ja saanut ansiotyöstä toimeentulonsa. Työssäoloehdosta säädetään työttömyysturvalain 5 luvussa.

Työttömyysturvalain 5 lukuun on väliaikaisesti lisätty uusi 3 a § koskien palkansaajan työssäoloehto poikkeustilanteessa. Pykälän mukaan, jos palkansaajan työssäoloehto ei muutoin täytyisi, työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaa työssäoloehto lyhennetään. Palkansaajan työssäoloehto on 13 kalenteriviikkoa, jos normaali 26 kalenteriviikon työssäoloehto ei täyty. Yrittäjän ei omistavan perheenjäsenen työssäoloehto on puolestaan 26 kalenteriviikkoa, jos 52 kalenteriviikon työssäoloehto ei täyty. Palkansaajan ja yrittäjän ei omistavan perheenjäsenen ansiopäivärahan perusteena olevasta palkasta säädetään työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan

henkilön vakiintuneen palkan perusteella työttömyyttä edeltäneeltä ajanjaksolta, jona henkilö on täyttänyt palkansaajan työssäoloehdon.

2.3 Päivärahaikauden enimmäisaika

Peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään:

- 1) 300 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä enintään kolme vuotta ennen työttömyyspäiväraha-oikeuden alkamista;
- 2) 400 työttömyyspäivältä henkilölle, joka on ollut 17 vuotta täytettyään työssä yhteensä yli kolme vuotta ennen työttömyyspäiväraha-oikeuden alkamista;
- 3) 500 työttömyyspäivältä henkilölle, jonka työssäoloehto on täyttynyt hänen täytettyään 58 vuotta ja jolla on työssäoloehdon täytyessä työssäoloaikaa vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana. Työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ään on väliaikaisesti lisätty uusi 4 momentti, jonka mukaan lomautuksen perusteella maksettu perus- tai ansiopäiväraha ei kerrytä päiviä työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaan. Säännös koskee sekä kokonaan lomautetulle, lyhennetylle työviikolle lomautetulle että lyhennetylle työpäivälle lomautetulle maksettavaa työttömyyspäivärahaa. Lomautukseen rinnastettavan syyn tai säästeen perusteella maksettava työttömyyspäiväraha puolestaan kerryttää edelleen enimmäisaikaa.

2.4 Lomautuksen määritelmä

Työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 6 kohdassa todetaan, että lomautuksella tarkoitetaan työnantajan suorittamaa lomautusta tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön työttömyyskassoille antamissa soveltamisohjeissa todetaan työ-sopimuslain 5 lukuun perustuen, että lomauttaminen voi perustua myös työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen. Edelleen työ-sopimuslakiin perustuen todetaan, että sopimukseen perustuvan lomauttamisen edellytyksenä kuitenkin on, että lomauttaminen on määräaikainen ja se on tarpeen työnantajan toiminnan tai taloudellisen tilan vuoksi. Sopimuslomautustilanteissa-kin oikeus työttömyyspäivärahaan syntyy edellytyksellä, että lomautus perustuu tuotannollisiin ja taloudellisiin syihin, ja kuten lomautus yleensäkin, tapahtuu työnantajan aloitteesta.

Työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 6 kohtaa on väliaikaisesti muutettu siten, että siinä viitataan työ-sopimuslain 5 luvun lomauttamisen käsitteeseen. Pysyvästi voimassa olevaa muotoilua on väliaikaisesti täydennetty siten, että lomauttaminen voi perustua myös työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen. Myös sopimukseen perustuvan lomauttamisen edellytyksenä on, että lomauttaminen tapahtuu työnantajan aloitteesta ja on tarpeen työnantajan toiminnan tai taloudellisen tilan vuoksi.

2.5 Työttömyysetuuksien rahoitus

Työttömyysturvalain mukaiset palkansaajien ansiopäivärahat rahoitetaan peruspäivärahan määrää vastaavalla valtionosuudella, työllisyysrahaston keräämillä työttömyysvakuutusmaksuilla ja työttömyyskassojen jäsenmaksuilla. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 4 §:n 1 momentin mukaan valtionosuutena työttömyyskassalle maksetaan kustakin ansiopäivärahasta työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa vastaava määrä. Yrittäjien ansiopäivärahat rahoitetaan peruspäivärahan määrää vastaavalla valtionosuudella ja yrittäjiä vakuuttavan työttömyyskassan jäsenmaksuilla ja jäsenmaksujen tuotolla. Yrittäjille maksettavan ansiopäivärahan rahoituksesta säädetään työttömyyskassalain (603/1984) 25 §:ssä.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin on lailla 215/2020 ja työttömyyskassalakiin on lailla 216/2020 väliaikaisesti lisätty pykälät koskien omavastuuajalta maksettavan ansiopäivärahan ja peruspäivärahan rahoitusta. Säännöksen perusteella valtio rahoittaa täysimääräisesti lain voimassaolon aikana niiden viiden työttömyysetuuspäivän päivärahat, jotka maksetaan koska viiden päivän omavastuuajalta on maksettu ansiopäivärahaa. Valtion osuus maksetaan Työllisyysrahastolle valtion osuuden ennakon yhteydessä arvioon perustuen. Valtion osuuden lopullinen määrä vahvistetaan laskennallisesti.

3 Tavoitteet

Koronavirusepidemian seuraukset ovat monilla sektoreilla heikentäneet pahasti yritysten kannattavuutta sekä yrityksissä tarjolla olevan työn määrää. Hallitus on toisessa esityksessä esittämissä työläinsäädäntöön muutoksia, jotka mahdollistavat yrityksen toiminnan ja työvoiman määrän nopeamman ja laajemman sopeuttamisen käsillä olevassa poikkeustilanteessa.

Tämän esityksen tavoitteena on jatkaa väliaikaisesti sellaisia muutoksia työttömyysturvalainsäädäntöön, joiden avulla turvataan palkansaajien toimeentuloa tilanteissa, joissa työllistyminen päättyy väliaikaisesti tai kokonaan.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan pidennettäväksi aiemmin 6.7.2020 asti voimassaolevien poikkeus-säännösten voimassaoloa 31.12.2020 saakka. Säännösten voimassaolon pidentämisen tavoitteena on palkansaajien toimeentulon turvaaminen tilanteissa, joissa työllistyminen päättyy väliaikaisesti tai kokonaan. Lisäksi esityksessä säädettäisiin siitä, että lomautuksen ja työttömyyden ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa ei otettaisi huomioon laskettaessa päivärahaikauden enimmäisaikaa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Omavastuuajan poiston jatkaminen

Mikäli uusia henkilöitä ei enää loppuvuonna lomautettaisi tai irtisanottaisi juuri enempää kuin puolen vuoden aikana 2019, omavastuuajaksi olisi ansioturvassa noin 65 000 ja perusturvassa noin 35 000 kappaletta. Tästä aiheutuisi noin 29 miljoonan euron lisäkustannus verrattuna tilanteeseen, jossa viiden päivän omavastuuajaksi asetettaisiin. Mikäli iskisi uusi lomautusaalto, ja uusia lomautettuja tulisi ansioturvalle 200 000 lisää sekä muutoin ansioturvalle jäisi 20 000 uutta ja perusturvalle 30 000 uutta henkilöä verrattuna 2019 vastaavaan aikaan, kustannukset olisivat noin 116 miljoonaa euroa. Kumpikin näistä ääriskenaarioista lienee kuitenkin erittäin epätodennäköinen, ja kustannukset ovat odotettavasti tämän 29—116 miljoonan euron haaran keskivaiheilla. Tällöin kustannusarviona voisi pitää noin 70 miljoonaa euroa, jonka valtio rahoittaisi kokonaan, mikäli valtio edelleen rahoittaisi omavastuuajan päivärahat kokonaisuudessaan.

Työssäoloehdon lyhentäminen 13 viikkoon

Työssäoloehdon lyhentäminen lisäisi kustannuksia arviolta 2,6 miljoonalla eurolla, mikäli noin 11 000 henkilöä, joista reilu 8 000 olisi työttömyyskassan jäseniä, täyttäisi työssäoloehdon 13—25 viikossa ollen siten oikeutettuja ansiopäivärahaan työmarkkinatuen sijasta, olettaen, että noin 10 % tästä joukosta jäisi työttömäksi loppuvuoden aikana. Tämä kustannus koituisi pääosin Työllisyysrahastolle. Työttömyyskassojen rahoitusosuus lisääntyisi tällöin noin 300 000 eurolla.

Kesän yli jatkuva lyhyempi työssäoloehto antaisi kuitenkin myös esimerkiksi kesätöissä oleville kevään 2020 ylioppilaille mahdollisuuden täyttää työssäoloehtonsa pelkällä kesätyöllä. Vaikka kesätyömarkkinat ovat heikot, jonkin verran näitä tapauksia voisi olla, ja heistä voisi aiheutua lisäkustannuksia, mikäli he olisivat oikeutettuja peruspäivärahaan tai ansiopäivärahaan syksyllä sen sijaan, että heille asetettaisiin työmarkkinatuen viiden kuukauden odotusaika. Mikäli 5 000 henkilöä täyttäisi työssäoloehdon ilman aiempaa työhistoriaa kesätöillä, ja näistä 1 500 jäisi peruspäivärahalle syksyllä odotusajan sijaan, peruspäivärahan etuusmenot lisääntyisivät aiemmin mainitun lisäksi 5,4 miljoonaa lisää. Mikäli osa tästä joukosta liittyisi työttömyyskassan jäseneksi, kustannukset olisivat suuremmat.

Työssäoloehdon muutosten arviointi on erittäin epävarmaa normaalitilanteessakin, sillä luotettava tilastollinen tietopohja puuttuu. On mahdollista, että kustannukset poikkeavat merkittävästi tässä arvioiduista, mikäli työssäoloehtoien täytyminen poikkeaisi merkittävästi loppuvuonna mainitusta 11 000:sta. Lyhyt työssäoloehto voi myös pidempään voimassa olevana aiheuttaa epätoivottuja käyttäytymisvaikutuksia, joilla voi olla vaikutuksia kustannuksiin.

Enimmäisaika ei kulu työttömyyspäivärahan saajilta 1.7.2020 alkaen

Se, että ansiopäivärahan enimmäiskesto ei kuluisi lomautusajalta, lisäisi kustannuksia erityisesti vuosina 2021—2022, kun pitkittyneesti ansiopäivärahalle jäävien enimmäiskestot tulisivat täyteen. Mikäli loppuvuodesta 2020 ansiopäivärahalla on 200 000 lomautettua keskimäärin 50 päivää, ja näistä 20 % jäisi työttömäksi lomautuksen jälkeen, ja 15 % työttömäksi jäävistä olisi ansiopäivärahalla enimmäiskeston loppuun asti, etuusmenot lisääntyisivät noin 10,7 miljoonaa euroa. Reilu miljoona tästä kohdistuisi työttömyyskassojen rahoitusosuuteen ja loput Työllisyysrahastolle. Valtion osuutta siirtyisi noin 10 miljoonaa työmarkkinatuen rahoituksesta ansiopäivärahan rahoitukseen.

Muiden työttömyyspäivärahan saajien osalta vaikutusta on arvioitu seuraavasti. Oletetaan, että heinä-joulukuussa 2020 ansioturvalta olisi arviolta keskimäärin 130 000 työtöntä, joilla enimmäisaikalaskuri ei olisi kulunut heinä-joulukuussa 2020. Tämä vastaa karkeasti reilun yhdeksän prosentin työttömyysastetta. Arvioidaan, että enimmäismaksuaika ei kuluisi keskimäärin 100 päivältä. Mikäli 15 prosentilla tästä joukosta tulisi enimmäisaika täyteen ilman muutosta, ja keskimääräinen ansiopäiväraha tällä joukolla olisi 65 euroa, lisäkustannukseksi tulisi noin 60 miljoonaa euroa. Kustannus on laskettu olettamalla, että henkilöt päätyisivät enimmäisajan päättyessä työmarkkinatuelle. Kustannukset kohdistuisivat työllisyysrahastolle (53 miljoonaa) ja työttömyyskassoille (7 miljoonaa). Valtion kustannuksia siirtyisi työmarkkinatuen rahoituksesta ansiopäivärahan rahoitukseen arviolta 66 miljoonaa euroa. Kustannukset kohdistuisivat pääosin vuosille 2020—2022.

Lomautusajalta enimmäismaksuajan kulumisen keskeyttämisen kustannukseksi loppuvuodelta on edellä arvioitu 10,7 miljoonaa euroa ja muun syyn kuin lomautuksen vuoksi noin 60 milj. euroa. Yhteiskustannus olisi noin 71 miljoonaa euroa. Kustannus kohdistuisi pääosin vuosille

HE 94/2020 vp

2021 ja 2022. Työllisyysrahaston osuus tästä olisi noin 63 miljoonaa euroa, työttömyyskassojen 8 miljoonaa euroa ja valtionosuutta siirtyisi perusturvasta ansioturvaan noin 70 miljoonaa euroa.

Arviot ovat hyvin epävarmoja ja riippuvat siitä, miten suurella osalla vuoden 2020 loppupuolen ansiopäivärahan saajista työttömyys tai lomautus muuttuu pitkäaikaistyöttömyydeksi. Mikäli pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy laskelman oletuksia enemmän, myös kustannukset ovat arvioitua suuremmat.

Taulukko 1. Kesto vuoden loppuun, enimmäismaksuajan kulumisen keskeyttäminen työttömyyspäivärahan saajilta 1.7.2020 alkaen

Vaikutukset etuusmenoihin	Valtio	Työllisyysrahasto	Työttömyyskassat	Yhteensä
Omavastuuajan poisto	70	0	0	70
Enimmäiskestolaskurin pysäyttäminen	0	63,4	7,6	71
Työssäoloaika 13 viikkoon	5,5	2,2	0,3	8
Yhteensä	75,5	65,6	7,9	149

4.2.2 Vaikutukset kansalaisiin

Omavastuuajan poistaminen kasvattaisi loppuvuoden aikana työttömäksi ja lomautettaviksi joutuvien työttömyysetuuden määrää. Lomautetulla ansiopäivärahan saajalla työttömyysetuus paransi keskimäärin noin 375 eurolla, työttömäksi jäävällä ansiopäivärahan saajalla etuus paransi noin 350 eurolla, jos lain voimassaoloaikana lomautettujen päivärahojen taso vastaa keskimäärin kriisiä edeltävää tasoa. Peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavalla etuus parantuisi 168,3 eurolla. Muutokset ovat suhteessa pysyvään lainsäädäntöön. Mahdolliset muut etuudet, ansiopäivärahan taso sekä verotus vaikuttavat siihen, mikä on vaikutus kunkin henkilön käytettävissä oleviin tuloihin.

Työssäoloehdon täyttyminen nopeammin nostaisi kohderyhmän työttömyysturvalle joutuneet perusturvaetuuksilta ansiopäivärahalle, jolloin etuustaso nousisi 33,66 eurosta päivässä noin 65 euroon päivässä.

Se, että työttömyysturvan enimmäismaksuaika ei kuluisi loppuvuoden aikana, pidentäisi pitkäaikaisesti työttömäksi jäävien työttömyyspäivärahan kestoja, kuitenkin enintään vuoden loppuun saakka. Vaikutus koskisi sekä peruspäivärahaa että ansiopäivärahaa saavia. Tämän ryhmän tulot siis kasvaisivat enimmäiskeston muutoin päättyessä. Se, että enimmäismaksuaika ei kulu voi mahdollistaa lisäpäiväoikeuden henkilöille, joilla ei siihen oikeutta muutoin olisi. Tällä on myös vaikutusta Työllisyysrahaston ja työttömyyskassojen kustannuksiin.

Muutokset heikentäisivät työnteon kannustimia. Numeerista arviota esityksen työllisyysvaikutuksista ei ole kuitenkaan tässä tilanteessa mahdollista tehdä, sillä työmarkkinat eivät toimi tällä hetkellä tavalla, johon voisi soveltaa aikaisemman tutkimuksen tuloksia. Todennäköisesti vai-

kutukset kohdistuvat pääosin henkilöihin, jotka jäävät työttömiksi vuonna 2020, eivätkä työllisty nopeasti uudelleen. Tällöin enimmäiskeston pidentyminen ja työssäoloehdon helpompi täyttyminen heikentävät kyseisten henkilöiden uudelleen työllistymisen kannustimia.

4.2.3 Organisaatiovaikutukset

Esitetyt työttömyysturvalain muutokset itsessään lisäävät jonkin verran Kelalle ja erityisesti palkansaajia vakuuttaville työttömyyskassoille koituvia toimeenpanotehtäviä ja aiheuttavat tietojärjestelmämuutoksia. Esitetyt muutokset on kuitenkin pyritty toteuttamaan siten, että ne aiheuttavat toimeenpanon kannalta mahdollisimman pieniä muutoksia ja kustannuksia sekä ovat nopeasti toteutettavissa. Peruspäivärahalla ansiopäivärahalle siirtyvien määrän arvioidaan kasvavan työssäoloehdon nopeamman täyttymisen vuoksi. Ehdotettujen muutosten arvioidaan vähäisessä määrin lisäävän myös työ- ja elinkeinotoimistossa asiointien yhteydessä tapahtuvia työttömyysetuuksia koskevia neuvontatilanteita.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Työmarkkinakeskusjärjestöjen sopimuksessa ehdotettiin työttömyyden perusteella maksettavan työttömyyspäivärahan enimmäismaksuajan laskennan keskeyttämistä siten, että keskeyttämistä oltaisiin sovellettu 16.3.2020 tai sen jälkeen alkaneen työttömyyden, töiden loppumisen tai vähentymisen perusteella 1.7.—31.12.2020 väliseltä ajalta. Kelalle ja työttömyyskassoille olisi aiheutunut huomattavaa lisätyötä sen tutkimisesta, että työttömyyspäivärahan saajan työttömyys olisi alkanut 16.3.2020 tai sen jälkeen. Esimerkiksi Kelassa tämä olisi vaatinut noin 20 000 tapauksen läpikäymistä manuaalisesti. Yhden tapauksen tutkimiseen olisi mennyt arviolta vähintään viisi minuuttia. Työttömyyskassoissa näiden edellytysten tutkimisesta aiheutuva lisätyöarvio olisi ollut kaikkien kassojen osalta yhteensä noin 100 henkilötyövuotta. Myös työn vähentymisen selvittäminen ja arviointi olisi aiheuttanut huomattavaa lisätyötä toimeenpanijoille. Tämän vaihtoehdon toteuttaminen olisi ollut ongelmallisempi yhdenvertaisuuden kannalta, koska se olisi tarkoittanut, että työttömyyspäivärahan saajat olisivat olleet eri asemassa riippuen siitä, olisiko heidän työttömyys alkanut ennen vai jälkeen 16.3.2020. Mainittujen syiden vuoksi esityksessä päädyttiin ehdottamaan mallia, jossa työttömyyden perusteella maksettavan työttömyyspäivärahan enimmäismaksuajan keskeyttämistä sovellettaisiin kaikkiin työttömyyspäivärahan saajiin.

6 Lausuntopalautte

Esitys on laadittu kiireellisesti helpottamaan lomautettujen ja muusta syystä työttömyysturvaa saavien taloudellista tilannetta poikkeuksellisissa olosuhteissa. Varsinaista lausuntokierrosta ei ole ollut koronavirusepidemiasta johtuvien poikkeuksellisten olosuhteiden vaatiman nopean valmistelun vuoksi mahdollista järjestää. Säädösalmistelun kuulemisohjeen mukaan säädösehdotuksesta voidaan jättää kirjalliset lausunnot pyytämättä vain perustellusta syystä. Käsillä olevia olosuhteita on pidettävä niin poikkeuksellisina, että lausuntokierroksesta poikkeamiselle on olemassa perustellut syyt.

Esitystä on valmisteltu yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, Kelan ja Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön kanssa. Elinkeinoelämän keskusjärjestö EK:lle, KT Kuntatyönantajalle, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:ille, STTK:lle, Akavalle ja Suomen Yrittäjät ry:lle on annettu mahdollisuus kommentoida esitystä.

Ahvenanmaan maakunnan hallitusta on kuultu.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (214/2020) voimaantulosäännöksen 1—3 momentteja. Voimaantulosäännöksen 1 momenttia muutettaisiin siten, että laki olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2020 saakka.

Voimaantulosäännöksen 2 momenttia muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin, että väliaikaisesti voimassa olevaa 5 luvun 3 a §:ää ei sovellettaisi, jos työssäoloehdon täyttymisen perusteella alkava enimmäisaika alkaisi 1 päivänä tammikuuta tai sen jälkeen. Muilta osin momentti säilyisi ennallaan.

Voimaantulosäännöksen 3 momenttia muutettaisiin siten, että väliaikaisesti voimassa olevia 5 luvun 13 §:ää ja 7 luvun 10 §:ää sovelletaan omavastuuajaksi, jonka ensimmäinen päivä on 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

7.2 Työttömyysturvalaki

6 luku *Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto*

7 §. Päivärahauden enimmäisaika. Pykälässä säädetään työttömyyspäivärahan enimmäismaksuajasta. Pykälään väliaikaisesti lisättyä uutta 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Momentin mukaan ajalta 1.7.2020 tai sen jälkeen maksettava perus- tai ansiopäiväraha ei kerryttäisi päiviä työttömyyspäivärahan enimmäismaksuajaksi. Vaikka päivät eivät kerryttäisi tai kuluttaisi enimmäisaikaa, työttömyysturvalain enimmäisaika kuitenkin katsottaisiin alkaneeksi siinä tarkoituksessa, mikä enimmäisajan alkamiselle on annettu tutkittaessa lain 5 luvun 13 §:n perusteella omavastuuajan asettamista tai 6 luvun 8 §:n perusteella päivärahan suuruuden uudelleen laskentaa.

Esityksen mukaan tämä muutos tulisi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2020. Vaikka laki 214/2020 on voimassa 6.7.2020 saakka, lomautettuja koskevaa poikkeusta enimmäismaksuajan kulumiseen sovelletaan vain 30.6.2020 asti. Esitetystä muutoksesta seuraa lomautettujen kohdalla se, että väliaikaisen, enimmäismaksuajan kulumisen estävän säännöksen soveltaminen jatkuisi katkeamatta kyseisestä päivästä alkaen, vaikka työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen soveltaminen ilman muutosta päättyisikin jo 30.6.2020. Muiden säännöksen piiriin tulevien työttömyyspäivärahan saajien osalta säännöstä sovellettaisiin sen voimaan tulosta lukien eli 1 päivästä heinäkuuta alkaen. (Lakiehdotus 2). Tämä tarkoittaa sitä, että väliaikainen säännös olisi voimassa sisällöltään muutettuna ajalla 1.7.—31.12.2020. (Lakiehdotus 1).

7.3 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (215/2020) voimaantulosäännöstä muutettaisiin siten, että se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2020 saakka. Valtion rahoitusosuutta koskevan väliaikaisen poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi, että omavastuuajaksi olisi alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

7.4 Laki työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta

Työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (216/2020) voimaantulosäännöstä muutettaisiin vastaavalla tavalla kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä muutettaisiin.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.7.2020. Työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta annettu laki on ilman erillistä säätämistä voimassa samaan ajankohtaan asti kuin laki 214/2020 eli 31.12.2020 asti.

Hallitus pitää lakien kiireellistä voimaantuloa tärkeänä esitettyjen työttömyysetuuden saajien toimeentuloon vaikuttavien työttömyysturvalain muutosten takia.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain ja yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain 51 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE /2020), jonka tavoitteena on luoda edellytykset sille, että työnantajat voivat sopeuttaa toimintaansa nykyistä nopeammin koronavirusepidemiasta aiheutuvaan äkilliseen ja voimakkaaseen tuotteiden ja palveluiden kysynnän heikentymiseen. Tässä esityksessä ehdotetaan lievennettäväksi niitä vaikutuksia, joita kyseisessä hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla olisi lomautettaville ja työttömäksi jääville työntekijöille. Tästä yhteydestä seuraa, että tässä esityksessä ehdotettujen muutosten ja mainittuun hallituksen esitykseen HE /2020 sisältyvien esitysten voimaantulon tulisi päättyä samaan aikaan.

9.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy vuoden 2020 IV lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotetut muutokset liittyvät perustuslain 18 §:ssä ja 19 §:ssä säädettyihin perusoikeuksiin. Perustuslain 18 § koskee oikeutta työhön ja elinkeinonvapautta, perustuslain 19 § puolestaan oikeutta sosiaaliturvaan.

Työttömyysturvajärjestelmän tarkoituksena on turvata työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä. Perustuslain 18 §:n 2 momentin perusteella julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Säännöksessä tarkoitettu työllisyyden edistäminen merkitsee sitä, että julkinen valta pyrkii turvaamaan jokaiselle oikeuden työhön, ja sitä, että julkisen vallan tulee pyrkiä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista (ks. HE 309/1993 vp, s. 68, PeVL 44/2000 vp, s. 2, PeVL 17/1995 vp, s. 1—2). Toisaalta perustuslain 19 §:n 2 momentin perusteella lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella. Säännös edellyttää, että lainsäätäjät takaa jokaiselle perustoimeentuloturvaan tarvitsevalle subjektiivisen oikeuden lailla säädettävään julkisen vallan järjestämään turvaan, joka on yhteydessä säännöksessä mainittuihin sosiaalisiin riskitilanteisiin samoin kuin lailla kulloinkin annettaviin

HE 94/2020 vp

säännöksiin saamisedellytyksistä ja tarveharkinnasta ja menettelymuodoista (HE 309/1993 vp, s. 70, mm. PeVL 55/2016 vp, s. 3 ja PeVL 48/2006 vp, s. 2). Perustoimeentuloa turvaavien järjestelmien tulee olla sillä tavoin kattavia, ettei synny väliinputoajaryhmiä (HE 309/1993 vp, s. 70/II, PeVL 48/2006 vp, s. 2, PeVL 6/2009 vp, s. 8/I).

Työttömyysturvajärjestelmään laeilla 214—216/2020 tehtyjä väliaikaisia poikkeuksia ehdotetaan esityksessä jatkettavaksi vuoden 2020 loppuun saakka. Työttömyysetuuden saamisedellytyksiä parannettaisiin jatkamalla väliaikaisesti omavastuuajan poistoa työttömyysetuuden maksamisen alusta sekä palkansaajan työssäoloa lyhentämällä. Koska ehdotettujen muutosten tavoitteena on väliaikaisesti helpottaa työttömyysetuuden saamisedellytyksiä ja turvata ihmisten toimeentulo, hallitus ei edelleenkään katso ehdotettavien muutosten muodostuvan perustuslain 18 §:n 2 momentin tai 19 §:n 2 momentin kannalta ongelmallisiksi.

Päivärahakauden enimmäismaksuaikaa koskevaa väliaikaista poikkeusta ehdotetaan esityksessä laajennettavaksi siten, että poikkeus koskisi lomautuksen lisäksi myös työttömyyden ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa. Enimmäismaksuajan laskennan keskeyttämistä koskeva rajoitus koskisi vain työttömyyspäivärahan saajia, joilla etuuden maksaminen perustuu 16.3.2020 tai sen jälkeen alkaneeseen työttömyyteen tai töiden loppumiseen taikka vähenemiseen. Tältä osin esitystä tulee arvioida perustuslain 6 §:n kannalta.

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslain 6 § 1 momentti ilmaisee vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta ja tosiasiallisesta tasavertaisuudesta. Säännös sisältää mielivallan kiellon ja se sisältää vaatimuksen samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tilanteissa (HE 309/1993 vp, s. 42). Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien ihmisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia.

Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään, eikä lailla voida mielivaltaisesti asettaa ihmisiä tai ihmisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia, että asetettaessa velvollisuuksia. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasavertaisuutta (HE 309/1993 vp, s. 42—43, ks. myös PeVL 31/2014 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunnan käytännössä on vakiintuneesti korostettu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (ks. esim. PeVL 28/2009 vp, s. 2/II, PeVL 38/2006 vp, s. 2/I, PeVL 1/2006 vp, s. 2/I, PeVL 59/2002 vp, s. 2/II).

Perustuslain 6 §:n 2 momentti sisältää syrjintäkiellon, jonka perusteella ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Luettelo ei kuitenkaan ole tyhjentävä, vaan eri asemaan asettaminen on kielletty myös muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tällainen syy voi olla esimerkiksi yhteiskunnallinen asema ja varallisuus (ks. HE 309/1993 vp, s. 43—44, ks. myös esim. PeVL 53/2016 vp ja PeVL 31/2014 vp, s. 3/I).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt mahdollisena, ettei kaikkien toimeentuloa ole välttämätöntä turvata samalla tavoin edes silloin, kun kyse on työttömiin kohdistuvista erottelevista tekijöistä (PeVL 43/2001 vp, s. 3, PeVL 32/2000 vp, s. 2, PeVL 32/1997 vp, s. 3—4, PeVL 17/1996 vp, s. 2—3, PeVL 17/1995 vp, s. 2). Erottelujen tulee kuitenkin olla hyväksyttävää perusoikeusjärjestelmän kannalta (PeVL 27/2009 vp, s. 2, PeVL 42/2004 vp, s. 2, PeVL 46/2002 vp, s. 5—7).

HE 94/2020 vp

Esimerkiksi tietyn henkilöryhmän suosimista työttömyysturvan suhteen on voitu pitää mahdollisena, mikäli se ei muodostu mielivaltaiseksi tai kohtuuttomaksi (PeVL 64/2010 vp, s. 2).

Enimmäismaksuajan laskennan keskeyttämistä koskevalla poikkeuksella tavoitellaan riittävää toimeentuloa niille henkilöille, jotka ovat vailla omia vaikutusmahdollisuuksiaan jääneet covid-19-epidemian vuoksi vailla työtä. Lailla 214/2020 on lomautuksen perusteella maksettavan työttömyyspäivärahan enimmäismaksuajan kulumisen keskeytetty 16.3.—30.6.2020 väliseksi ajaksi. Tässä esityksessä ehdotetaan, että myös muun syyn kuin lomautuksen perusteella maksettavan työttömyyspäivärahan enimmäismaksuajan kulumisen keskeytettäisiin. Keskeyttäminen koskisi kaikkia työttömyyspäivärahan saajia riippumatta siitä, milloin ja mistä syystä työttömyyspäivärahan maksaminen on alkanut. Ehdotettu poikkeus olisi voimassa väliaikaisesti vuoden 2020 loppuun. Koska ehdotetulla muutoksella on tarkoitus turvata yhteiskunnallisesti laaja-alaisen ja poikkeuksellisen tartuntataudin oloissa niiden ihmisten riittävää taloudellista toimeentuloa, ei hallituksen mukaan tästä muodostu estettä perustuslain 6 §:n perusteella.

Edellä esitetyillä perusteilla hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset.

1.

Laki

työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (214/2020) voimaantulosäännöksen 1—3 momentti seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Lain 5 luvun 3 a §:ää sovelletaan 16 päivästä maaliskuuta 2020 alkaen työnhakijaan, joka on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1 päivänä maaliskuuta 2020 jälkeen. Mainittua pykälää ei sovelleta lain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan ollessa kesken, eikä sitä myöskään sovelleta, jos työssäoloehdon täyttymisen perusteella alkava enimmäisaika alkaisi 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.

Lain 5 luvun 13 §:ää ja 7 luvun 10 §:ää sovelletaan omavastuuajanaan, jonka ensimmäinen päivä on 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

2.

Laki

työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 7 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 214/2020, seuraavasti:

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Työttömyyspäiväraha, jota maksetaan 1 päivältä heinäkuuta tai sen jälkeen, ei kerrytä 1 momentin mukaista enimmäisaikaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____ .

Lakia sovelletaan työttömyyspäivärahaan, jota maksetaan 1 päivältä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen.

3.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (215/2020) voimaantulosäännös seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan, jos omavastuu-aika on alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki

työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (216/2020) voimaantulosäännös seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan, jos omavastuu-aika on alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 5.6.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen

1.

Laki

työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (214/2020) voimaantulosäännöksen 1—3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 6 päivään heinäkuuta 2020.

Lain 5 luvun 3 a §:ää sovelletaan 16 päivästä maaliskuuta 2020 alkaen työnhakijaan, joka on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1 päivänä maaliskuuta 2020 jälkeen. Mainittua pykälää ei sovelleta 6 luvun 7 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan ollessa kesken, eikä sitä myöskään sovelleta, jos työssäoloehdon täyttymisen perusteella alkava enimmäisaika alkaisi 6 päivänä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen.

Lain 5 luvun 13 §:ää ja 7 luvun 10 §:ää sovelletaan omavastuuajanaan, jonka ensimmäinen päivä on 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 7 päivää heinäkuuta 2020.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Lain 5 luvun 3 a §:ää sovelletaan 16 päivästä maaliskuuta 2020 alkaen työnhakijaan, joka on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1 päivänä maaliskuuta 2020 jälkeen. Mainittua pykälää ei sovelleta lain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan ollessa kesken, eikä sitä myöskään sovelleta, jos työssäoloehdon täyttymisen perusteella alkava enimmäisaika alkaisi 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.

Lain 5 luvun 13 §:ää ja 7 luvun 10 §:ää sovelletaan omavastuuajanaan, jonka ensimmäinen päivä on 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

2.

Laki

työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 7 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on
laissa 214/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

7 §

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Päivärahakauden enimmäisaika

Lomautuksen ajalta maksettua työttömyys-
päivärahaa ei oteta huomioon laskettaessa
1 momentin mukaista enimmäisaikaa.

*Työttömyyspäiväraha, jota maksetaan
1 päivältä heinäkuuta tai sen jälkeen, ei ker-
rytä 1 momentin mukaista enimmäisaikaa.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

*Lakia sovelletaan työttömyyspäivärahaan,
jota maksetaan 1 päivältä heinäkuuta 2020 tai
sen jälkeen.*

3.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (215/2020) voimaantulosäännös seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 6 päivään heinäkuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan, jos omavastuu-aika on alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen mutta ennen 7 päivää heinäkuuta 2020.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan, jos omavastuu-aika on alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____.

4.

Laki

työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (216/2020) voimaantulosäännös seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 6 päivään heinäkuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan, jos omavastuu-aika on alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen mutta ennen 7 päivää heinäkuuta 2020.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tätä lakia sovelletaan, jos omavastuu-aika on alkanut 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .